

Myndighetsledningen
Marie Haldorson
010-479 6074

BESLUT

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

1 Sammanfattning

SCB:s remissvar fokuserar på två delar: bättre styrning och tillgänglighet för offentliga data samt KPI:er för uppföljning.

Vi ser positivt på de förslag som läggs vad gäller krav på modern datahantering, vilket kommer ge fördelar nationellt – inte bara ur ett AI-perspektiv, utan också generellt för digitaliseringen av samhället. Genom att förslagen är översiktligt beskrivna i färdplanen så lämnar SCB här några förslag till hur de kan konkretiseras ytterligare och ser mycket positivt på om regeringen ger SCB i uppdrag att ta frågorna om modern datahantering och dataförvaltarroll vidare.

SCB vill också lyfta fram vikten av att kunna följa AI-utvecklingen nationellt med möjlighet att jämföra inom EU och globalt. Här lämnar vi förslag på att regeringen ska dra nytta av SCB för att ta fram förslag på relevanta indikatorer, med beaktande av den statistik som redan finns inom systemet för den officiella statistiken eller som kan tas fram med hjälp av nya data.

2 Allmänna synpunkter

SCB ser mycket positivt på de satsningar som föreslås kring kompetenslyft inom AI och satsningar som redan beslutats genom att tilldela medel till Försäkringskassan och Skatteverket för att etablera en AI-verkstad.

SCB kan konstatera att för att utredningens intentioner ska kunna förverkligas så behöver de rättsliga förutsättningarna och behoven av regelförändringar utredas grundligt.

Addo Sign ID-nummer: 6d5f41fc-facb-4a6c-ac5d-ae942d82335b

3 Särskilda synpunkter

3.1 Konsekvenser för staten

I konsekvensutredningens avsnitt 1.3.3 saknas en skrivning om konsekvenser för SCB, som enligt färdplanen förslås få en roll som Data Steward.

3.2 Bättre styrning och tillgänglighet för offentliga data (Data Governance och Data Steward)

I det följande har SCB gjort en första bedömning av kommissionens förslag i den ordning vi bedömer att de kan genomföras. Generellt är SCB:s bedömning att steget från hur det ser ut i nuläget till det önskade läget som beskrivs av kommissionen är långt och att det finns risk att det tar lång tid innan nyttor kan uppstå. SCB föreslår därför i stället en stegvis ansats, där nyttor från kommissionens förslag kan realiseras successivt.

3.2.1 Sammanhållande ansvar för modern datahantering och en Data Steward-funktion inom SCB

AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge SCB ett sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering inom offentlig sektor.

AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB i uppdrag att inrätta en Data Steward-funktion som beskrivs i detta avsnitt. Vi bedömer att SCB bör få ett ökat årligt anslag på 4 miljoner kronor med anledning av detta uppdrag.

SCB tillstyrker att SCB ges ett sammanhållande uppdrag att verka för en modern datahantering i offentlig sektor. Uppdraget bör vara långsiktigt och ingå som en del i myndighetens uppgift. Uppdraget kan genomföras genom att SCB inrättar en dataförvaltningsfunktion (Data Steward-funktion), men **SCB kan varken tillstyrka eller avstyrka** en funktion med föreslagen finansiering på 4 miljoner årligen innan den har kunnat konkretiseras ytterligare.

SCB föreslår att regeringen ger SCB i uppdrag att konkretisera vad som krävs för att SCB ska kunna verka för en modern datahantering i offentlig sektor och kunna ge stöd till såväl offentliga aktörer som enskilda.

Ett regeringsuppdrag bör fördjupa

- vad som avses med modern datahantering hos offentliga aktörer (myndigheter, regioner och kommuner) samt vilka krav som ska ställas på dessa, t.ex. vad gäller dataplaner
- uppgifter för en dataförvaltningsfunktion hos SCB och ansvarsfördelning mellan de myndigheter som har

SCB:s ståndpunkt

dataförvaltningsuppgifter idag (Digg, SCB och Vetenskapsrådet)

- lämplig rättslig reglering i förhållande till befintliga och föreslagna författningar, t.ex. föreskriftsrätt, samt
- nödvändig finansiering av nya uppgifter för SCB, såsom att ge stöd till offentliga aktörer och att underlätta för enskilda att få hjälp att hitta data hos dessa offentliga aktörer.

Motivering

En modern datahantering utifrån SCB:s perspektiv handlar om att ha konkreta arbetssätt som bygger på etablerade ramverk och processer för datakvalitet, liksom att utgå ifrån etablerade klassifikationer, standarder och verktyg för metadata. Detta ställer krav på att en offentlig aktör har kompetens att hantera data och att det finns lämplig it-infrastruktur och organisation som möjliggör säker datahantering. SCB har etablerat en modern datahantering och bör därför ha goda förutsättningar att kunna bidra även inom den nationella dataförvaltningen.

SCB ger redan stöd till andra statistikansvariga myndigheter inom ramen för systemet för den officiella statistiken. I den nyligen reviderade europeiska statistikförordningen (EG) nr 223/2009 beskrivs i artikel 26a¹ hur en statistikmyndighet kan ge bidrag till nationella ramar för dataförvaltning (data governance) ”i syfte att främja integrering och interoperabilitet för uppgifter, beskrivning av metadata, kvalitetssäkring och fastställande av standarder, uppgiftsdelening och återanvändning av uppgifter samt andra uppdrag och funktioner”.

Revideringen har skett mot bakgrund av att allt fler statistikmyndigheter inom EU har fått ett bredare uppdrag vad gäller nationell dataförvaltning. Av artikeln framgår att dataförvaltningsfunktioner ska vara förenliga med statistikuppdraget, vilket även SCB tycker är centralt för att bibehålla förtroendet för myndigheten.

SCB:s stöd kan även ges genom medverkan i den AI-insatsstyrka som föreslås kopplat till AI-verkstan. Det finns konkreta exempel från hur statistikmyndigheten i Irland har arbetat i s.k. ”Heat Squads” för att stärka dataförmågan hos offentliga aktörer som SCB kan se som en förebild. Stödet till enskilda kan ske genom en utökad statistik- och dataservice.

Konsekvenser

Genom att ge SCB i uppdrag att verka för en modern datahantering i offentlig sektor kan den nationella dataförvaltningen stärkas. SCB kan bidra till andra offentliga aktörer utifrån konkret erfarenhet av datahantering och datainteroperabilitet. SCB kan även bidra i utvecklingen

¹ Förändring av EU:s statistikförordning 223/2009: [Förordning - EU - 2024/3018 - EN - EUR-Lex](#)

av nationella ramverk, nationella metadatastandarder och klassifikationer.

3.2.2 Krav på modern datahantering

AI-kommissionen föreslår att ett krav på modern datahantering för offentliga aktörer ska framgå av författning, inklusive krav på att upprätta en dataplan.

SCB:s ståndpunkt

SCB tillstyrker den del av förslaget som avser att offentliga aktörer ska leva upp till krav på modern datahantering, men **avstyrker** att kravet ska omfatta upprättande av dataplaner för samtliga aktörer på kort sikt. Modern datahantering kräver nationell styrning både av hur data ska delas (datainteroperabilitet)² och vad som ska delas (vilka data som skapar värde när de delas). Medan styrning av hur data ska delas kan omfatta alla, med stöd av den föreslagna lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet, menar SCB att styrning av vad som ska delas behöver ske stegvis.

Motivering

Om regeringen väljer att ge SCB ett uppdrag att stärka en modern datahantering nationellt bör en prioriterad uppgift i uppdraget vara att konkretisera konceptet med dataplaner – vilka krav som ska uppfyllas och vilka offentliga aktörer som ska omfattas på kort sikt. AI-kommissionen anger att en dataplan ska visa vilka data aktören förfogar över och hur data hanteras, inbegripet hur de gör datadelning möjlig. Det ska även framgå hur aktören avser att utvärdera behovet av data för att kunna fullgöra sitt uppdrag på bästa möjliga vis.

En preliminär bedömning är att de offentliga aktörer som har bäst förutsättningar att ta fram dataplaner och som också på kort sikt kan leva upp till skärpta krav både på att visa vilka data de har, dela data och utvärdera egna databehov är sådana aktörer som redan har krav på datadelning enligt gällande författning. SCB:s analys visar att det skulle kunna omfatta aktörer med ansvar för geografisk miljöinformation³, särskilt värdefulla öppna data⁴ samt officiell statistik som öppna data⁵. Dataplaner fyller ett syfte redan för de myndigheter som ansvarar för dessa data, eftersom det t.ex. inte går att hitta alla reglerade data via den svenska noden, dataportal.se.

En annan åtgärd som skulle ge positiv effekt för ökad datadelning är att författningsreglera ansvaret för grunddatadomänerna, både för domänansvariga och producenter, i de tre grunddatadomänerna för person, företag och geografisk information/fastighet. Domänansvar för

² SOU 2023:96: En reform för datadelning, betänkande från utredningen om interoperabilitet vid datadelning.

³ Lag (2010:1767) och förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation.

⁴ Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

⁵ SCB-FS 2023:06: Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd om offentliggörande m.m. av officiell statistik.

dess tre domäner framgår idag bara av beredskapsförordningen⁶. Därefter kan krav läggas på dataplaner även för grunddataproducenter.

Grunddatadomänerna har etablerats inom ramen för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen Ena⁷ under ett antal år och relevanta grunddataproducenter bör därmed ha identifierats och vara relativt bestående över tid. Grunddataproducenter kan även vara ansvariga för geografisk miljöinformation, särskilt värdefulla data eller officiell statistik, men det gemensamma för de tre domäner som också identifieras i beredskapsförordningen är att de är särskilt betydelsefulla för en väl fungerande datadelning med gemensamma standarder och god datakvalitet. Detta motiverar att de författningsregleras.

Det finns även grunddatadomäner för transportsystem och för hälsa, vård och omsorg. SCB bedömer att dessa domäner bör likställas med de mer sektorsinriktade dataområden som växer fram inom EU och nationellt. En successiv reglering av kravet på modern datahantering inklusive dataplaner kan förslagsvis ske sektorsvis i takt med att dataområden etableras. Hälsodataområdet är t.ex. på väg att regleras, vilket innebär att även regioner och kommuner kommer omfattas. Dataområden eller datasektorer kan vara svåra att i förväg definiera, men de kommer kunna dra nytta av data från grunddatadomänerna (som är sektorsövergripande).

Konsekvenser

SCB:s förslag behöver konkretiseras ytterligare, vilket kan göras inom ramen för ett uppdrag till SCB om modern datahantering som beskrivits under 3.2.1. Syftet här är att visa på hur man på kort sikt kan ta viktiga steg för att åstadkomma det som AI-kommissionen föreslår genom att dataplaner blir obligatoriska för vissa myndigheter och frivilliga för övriga.

På längre sikt kan det vara motiverat med krav på dataplaner för samtliga aktörer och man kan i så fall anpassa ambitionsnivån utifrån vilken data/mängd data som aktören hanterar. T.ex. kan det finnas krav på att följa standarder osv för nya digitala data, medan det för befintliga data kan finnas en anpassningsperiod.

3.2.3 Sektorsansvar

AI-kommissionen föreslår att regeringen överväger att ge någon eller några myndigheter i uppdrag att ta fram sektorsspecifika standarder för modern datahantering.

SCB:s ståndpunkt

SCB tillstyrker att myndigheter ges i uppdrag att ta fram sektors-specifika standarder. SCB föreslår att sådana standarder utvecklas successivt för grunddatadomäner och dataområden och att det är

⁶ Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap

⁷ [Nationella grunddata | Digg](#)

myndigheter med grunddatadomänansvar eller dataområdesansvar som ska se till att standarder tas fram och tillämpas. De ska säkerställa nationell anpassning av internationella standarder liksom beakta interoperabilitet t.ex. mellan grunddatadomäner och sektorer.

Motivering

Data som hanteras och genereras inom grunddatadomäner och inom olika sektorer är beroende av domän- och sektorsspecifika standarder. Det behövs en djup datakunskap inom respektive domän eller sektor för att kunna anpassa generella standarder och utveckla specifika delar. SCB bedömer att de dataområden som håller på att etableras inom EU och nationellt kan likställas med sektorer, men föreslår att även de tre grunddatadomänerna för person, företag och geografi/fastighet omfattas.

Konsekvenser

Grunddatadomäner och dataområden styrs till att utveckla domän-/sektorsspecifika standarder som ska hänga ihop för att säkra interoperabilitet mellan domäner och sektorer.

3.2.4 Avgiftsmodeller

AI-kommissionen föreslår att regeringen ger SCB uppdrag att se över avgiftsmodeller för tillgång till offentliga data. Syftet är att göra data mer tillgänglig, särskilt för forskare och mindre företag.

SCB:s ståndpunkt

SCB avstyrker förslaget.

Motivering

SCB har utifrån sitt verksamhetsområde inte någon särskild kompetens att utreda avgiftsmodeller för offentliga data för andra offentliga aktörer.

Konsekvenser

Frågan behöver hanteras på annat sätt, t.ex. inom ramen för europeiska eller nationella dataområden.

3.3 Kompetenslyft för alla (s. 102)

SCB tillstyrker att Arbetsförmedlingen, med hjälp av myndigheter som MYH och SCB, ges i uppdrag att halvårsvis ta fram prognoser över AI:s inverkan på arbetsmarknaden och vilka utbildningsbehov som finns.

Arbetsförmedlingen ska enligt sin instruktion göra bedömningar om arbetsmarknadsläget, SCB ska å sin sida göra långsiktiga prognoser inom arbetsmarknads-, befolknings- och utbildningsområdet.

3.4 AI för en offentlig sektor i framkant: AI-verkstad och insatsstyrka

SCB tillstyrker att de myndigheter som ansvarar för AI-verkstaden också inrättar en insatsstyrka för att stödja AI-införande i offentlig verksamhet, se även 3.2.1.

SCB föreslår att SCB ges en roll i teamen som utgör AI-insatsstyrkan, för att kunna ge konkret stöd vad gäller data som ska användas i olika

AI-tillämpningar. SCB kan tillsammans med IMY och Digg underlätta en ökad dataanvändning med beaktande av gällande regelverk, i syfte att dra nytta av AI-verkstaden så snabbt som möjligt. Detta skulle också med fördel kunna ingå i en roll som Data steward.

3.5 KPI:er för uppföljning (Bilaga 2)

SCB tillstyrker att indikatorer tas fram för att regeringen ska kunna följa upp AI-utvecklingen i Sverige jämfört med andra länder.

AI-relaterad statistik är ett område under utveckling i flera länder och det kommer behöva etableras gemensamma sätt att följa utvecklingen. En kombination av indikatorer nationellt, inom EU och globalt som bygger på statistik från nationella statistiksystem kan stödja policyutvecklingen inom AI-området.

Områden som pekas ut av AI-kommissionen som intressanta att följa är hämtade från The Global AI Index och avser Politisk Styrning, Utveckling, Infrastruktur, Kommersialisering, Forskning, Talang och Operativ miljö. Ett uppdrag till SCB bör inte begränsas till dessa områden, då det kan finnas även andra områden av nationellt intresse. Statistikmyndigheten i Nederländerna har t.ex. identifierat ett antal områden där det är intressant att följa AI:s påverkan:

- Ekonomi (t.ex. produktivitet och företagens AI-användning)
- Samhälle (t.ex. individers AI-användning)
- Arbetsmarknad och utbildning (t.ex. utbud och efterfrågan)
- AI-styrning och AI i offentlig verksamhet
- Hållbarhet (t.ex. energiförbrukning för AI-infrastruktur)

SCB tar fram statistik om AI-användning hos individer, företag och offentlig sektor nationellt och har gjort analyser på en kombination av befintliga datakällor. Utveckling av AI-indikatorer behöver baseras på statistik hos flera statistikansvariga myndigheter och kompletteras med nya data.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Eva-Lo Ighe i närvaro av biträdande generaldirektör Magnus Sjöström i närvaro av chefsjurist Joachim Angermund samt enhetschef Marie Haldorson, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Eva-Lo Ighe

Marie Haldorson

Kopia till:

fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

SCB:s ledningsgrupp

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

  MARIE HALDORSON Enhetschef GUHpuVK8rj520QG7xP8T3Q 2025-05-27 12:59:00Z	 EVA-LO IGHE Generaldirektör yLS3n2+N3TnTHQiBvDiHHA 2025-05-28 06:29:52Z
---	--

Dokument i försändelsen

Gd-beslut AI-kommissionens färdplan v 1.0.pdf

SHA256: d60c3476be39f839ac8bdebb55fe13337582abc1f0070978206890cf06be6203

Addo Sign ID-nummer: 6d5f41fc-facb-4a6c-ac5d-ae942d82335b

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet

Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.